

LEUCOBRYUM GLAUCUM MET SPOROGONEN

door J.J. Barkman (Wijster)

(Mededeling no.88 van het Biologisch Station Wijster<sup>+</sup>)

(ontv. 18 januari 1960)

In no. 15 van dit blad vermeldde ir. E. Stapelveld een vondst van *Listera cordata* in Drente, nl. in het Tonckensbos bij Westervelde (gem. Norg). Dit is na Vledder de tweede zekere vondst in ons land buiten de Waddeneilanden.

Interessant is het voorkomen, op dezelfde plek, van nog enige boreaal-montane soorten, nl. de mossen *Dicranum majus*, *D. rugosum* (*undulatum*) en *Plagiothecium undulatum*.

Afgelopen zomer heb ik met Dr. S.J. van Ooststroom nogmaals genoemde plek bij Norg bezocht. Bij die gelegenheid vond ik sporekapsels van *Leucobryum glaucum*. Deze zijn in ons land zeer zeldzaam en waren tot nu toe uit het Drentse district niet bekend. Na 1930 zijn zij slechts gevonden op de N.-Veluwe en bij Bergen-op-Zoom (zie Van Ooststroom, Over het voorkomen van sporenkapsels bij *Leucobryum glaucum* in Nederland, *Natura* 52, 7, juli 1955).

Ook in Groot-Brittannië en Frankrijk zijn sporogonen zeldzaam (zie Dixon resp. Husnot). Moenkemeyer (Die Laubmoose Europas zegt: "Früchte nicht gerade häufig" N. Jensen (Die Moosflora von Schleswig-Holstein, 1952) zegt: "sehr selten fruchtend". De tien vindplaatsen met sporogonen, die hij opgeeft, liggen alle in het Z.O. van Holstein.

Vroeger (N.K.A., 1947, p.55-59) heb ik de veronderstelling geopperd dat het voorkomen van kapsels bij dit mos zou kunnen samenhangen met de neerslag. Ook Norg ligt in het gebied met meer dan 700 mm. neerslag. Bezien wij de klimatolo-

<sup>+</sup>) Afdeling van het Laboratorium voor Plantensystematiek en -Geografie der Landbouwhogeschool te Wageningen.

gische indeling van Nederland, gepubliceerd in het boek van schrijver dezes, *Phytosociology and Ecology of Cryptogamic Epiphytes*, 1958, p.277, dan blijken vrijwel alle oude vondsten in Nederland en alle recente vondsten te liggen in het atlantische district (no. 4). Het ontbreken in het Westen van Sleeswijk-Holstein schijnt hiermede in tegenspraak te zijn, maar ook in Nederland ontbreken kapsels in het nog meer atlantische district no. 5 (eu-atlantische district), terwijl bekend is, dat het Westen van Sleeswijk een meer atlantisch klimaat heeft dan enig deel van Nederland. Het lijkt dus waarschijnlijk, hoewel niet zeker, dat het klimaat iets te maken heeft met de sporenvorming bij *Leucobryum glaucum*. Welke klimatologische factor(en) hierbij in het spel is (zijn), is evenwel nog een duister punt. Voor vele factoren lopen namelijk de lijnen van gelijke intensiteit juist over de diagonaal Norg - N.-Veluwe - Bergen-op-Zoom.